Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste majandustegevus 2003. aastal

KONTROLLIARUANNE

nr 2-5/04/115
03.11.2004

Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste majandustegevus 2003. aastal

Tallinn
2004

Kokkuvõte

Riigikontroll auditeeris Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste majandustegevust 2003. aastal, keskendudes majandustehingute seaduslikkusele, raamatupidamisarvestuse korraldusele ning sisekontrollisüsteemide toimimisele.

Olulisemad tähelepanekud ja järeldused Pärnu Maavalitsuse kohta

Pärnu Maavalitus ei ole piisavalt reguleerinud maavalitsuse enda ja ka hallatavate asutuste raamatupidamisarvestust, millest tulenevalt on asutuste raamatupidamisarvestuse tase ebaühtlane ja kohati on arvestus lausa puudulik. Puuduvad ühtsed põhimõtted ja regulatsioonid, mille kehtestamine on maavalitsuse kui keskasutuse ülesanne, kuid mida maavalitsus senini teinud ei ole. Sellest tulenevalt on eri asutustes lähtutud erinevatest arvestuspõhimõtetest, mis kohati on ka vastuolus kehtivate õigusaktidega.

Üldjuhul on panga- ja kassatehingute kajastamisel raamatupidamises lähtutud eelarveliste asutuste raamatupidamise eeskirjadest ja heast raamatupidamistavast. Siiski esines olukordi, kus ei järgitud riigieelarve kassalise teenindamise eeskirja ega rahandusministri regulatsioone kontserniväliste kontode kasutamisel asutuse tegevuses. Samuti olid sularahakassad inventeerimata.

Põhivara arvestuses esineb olulisi puudusi, mistõttu ei anna raamatupidamise andmed ja nende alusel koostatavad aruanded õiget ja usaldusväärset ülevaadet vara väärtuse ja säilimise kohta. Sisekontrolliprotseduurid ei ole piisavad, et tagada kõigi asutuste varade ja nende varade õiges väärtuses kajastamine raamatupidamises ja riigivara registris. Põhivaratehinguid tehakse ilma maavanema korralduseta, millest tulenevalt puudub maavanemal kui riigivara valitsejal ülevaade tema vastutusel olevate varade väärtusest ja säilimisest.

Sotsiaalministeerium ei ole Pärnu Lastekodu hoone renoveerimistööde ja soetatud põhivarade kohta vormistanud üleandmis-vastuvõtmisakti, millega nimetatud varad antaks üle lastekodule, ning seetõttu ei kajastu lastekodu põhivara raamatupidamises õiges väärtuses.

Tulude ja nõuete arvestus ei vasta rahandusministri kehtestatud nõuetele. Olulisi puudusi esineb eelkõige erastamisest ja majandustegevusest laekuvate tulude puhul. Meie arvates ei ole sisekontrolliprotseduurid piisavad, et tagada kõikide tulude korrektne kajastamine raamatupidamises.

Raamatupidamisarvestuses esineb olulisi puudusi personalikulude osas: puudulik on puhkusereservi arvestus, maksusaldod on Maksuameti andmetega vastavusse viimata või on tekkinud vahed selgitamata, tasumata on erisoodustusmaksud. Puudulikud sisekontrolliprotseduurid ei taga kõigi tehingute seaduslikkust ega korrektsete andmete kajastamist raamatupidamises.

Peamised ettepanekud

Pärnu maavanemale

- Kehtestada tööks vajalikud regulatsioonid, mis sätestaksid ühtsed arvestusprintsiibid raamatupidamises ning sisekontrolliprotseduurid eelkõige maavalitsusele endale ja ka kõigile hallatavatele asutustele.
- Täiendada valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirja ja sisekontrolliprotseduure, et tagada seaduslikkus valitsemisala asutuste kassalisel teenindamisel ja kassainventuuride korrektne teostamine, mis annaks kindluse asutuste rahaliste vahendite olemasolu ja säilimise kohta.
- Viia riigivara registri andmed vastavusse raamatupidamise andmetega. Hinnata valitsemisala vara vastavalt riigi raamatupidamise üldeeskirjale ja kajastada vara raamatupidamises vastavalt selle

tegelikule väärtusele. Kasutuna seisvad varad võõrandada või leida neile kasutusotstarve. Täiendada sisekontrolliprotseduure, et oleks tagatud kehtivatest regulatsioonidest kinnipidamine.

- Korraldada rahandusosakonna ja maaosakonna töö selliselt, et maa müügi osas oleks tagatud korrektsete andmete õigeaegne jõudmine raamatupidamisse ja jooksva info olemasolu. Täiustada sisekontrolliprotseduure, et tagada kõigi tulude ja nõuete tekkepõhine kajastamine raamatupidamises ja riigieelarvesse kandmisele kuuluvate tulude laekumine riigikassasse.
- Tõhustada sisekontrolliprotseduure, et oleks tagatud personalikuludega seotud tehingute seaduslikkus, sh puhkusereserviarvestus, erisoodustuste maksustamine jne. Töötada välja ja kehtestada ühtsed põhimõtted teenistuslähetuste osas, sh käskkirjade ja aruannete koostamise ning päevarahade maksmise kohta.
- Täiendada sisekontrollisüsteeme nii, et oleks tagatud riigihangete seadusest ja käibemaksuseadusest kinnipidamine.

Oma vastuskirjas teatas Pärnu maavanema kohusetäitja, et üldjoontes tunnistatakse kontrolliaruandes välja toodud puudusi ning praeguseks on osa neist kõrvaldatud või on kavandatud abinõud nende kõrvaldamiseks lähiajal.

Sotsiaalministrile

- Selgitada välja Pärnu Lastekodule 2001.–2002. aastal teostatud renoveerimistööde ja soetatud põhivarade maht ning anda need lastekodule üle.

Sotsiaalministeerium teatas, et on välja selgitanud aastatel 2001.–2003. toimunud Pärnu Lastekodu hoone renoveerimistööde ja soetatud põhivarade mahu ning need lastekodule 20.09.2004. a aktiga üle andnud.

Sisukord

SISSEJUHATUS **5**

Valdkonna ülevaade **5**

1. AUDITI LÄHTEKOHAD **6**

1.1. Riigikontrolli pädevus **6**

1.2. Auditi ulatus ja eesmärk **6**

1.3. Vastavus standarditele **6**

1.4. Vastutus raamatupidamisarvestuse korralduse, aruandluse ja aruandluse aluseks olevate majandustehingute õiguspärasuse eest **7**

2. PÄRNU MAAVALITSUSE JA TEMA HALLATAVATE ASUTUSTE MAJANDUSTEGEVUS 2003. AASTAL **8**

2.1. Raamatupidamisarvestuse korraldus **8**

2.2. Kassa- ja pangatehingute arvestus **9**

2.3. Põhivarade arvestus **10**

2.4. Tulude ja nõuete arvestus **14**

2.5. Personalikulude arvestus **17**

2.6. Muud tähelepanekud **21**

PÄRNU MAAVANEMA KOHUSETÄITJA, REGIONAALMINISTRI JA SOTSIAAL-MINISTEERIUMI VASTUSED **23**

Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste majandustegevust 2003. aastal.

Audit toimus ajavahemikul 31.05–16.07.2004 vastavalt Riigikontrolli tööplaanile. Auditi põhieesmärgiks oli hinnata Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste majandustegevust, sh raamatupidamisarvestuse korralduse vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ja muudele raamatupidamisarvestuse korraldust mõjutavatele õigusaktidele ning olulisemate majandustehingute seaduslikkust.

Auditit juhtis auditijuht Õie Soovik, töörühmas osalesid vanemaudiitor Alo Lääne, audiitorid Ilme Ott ja Marek Suurniit.

Valdkonna ülevaade

Pärnu Maavalitsus on maavanemat teenindav ning maavanema juhtimisel töötav valitsusasutus, mis tegutseb Vabariigi Valitsuse seaduse alusel. Maavalitsus esindab Pärnu maakonnas riigi huve ning hoolitseb maakonna tervikliku ja tasakaalustatud arengu eest, koordineerib ministeeriumide ja teiste täidesaatva riigivõimu Pärnu maakonnas paiknevate asutuste ning kohalike omavalitsuste koostööd maakonnas ja teostab järelevalvet omavalitsuste tegevuse üle. Samuti korraldab maavalitsuse haldamisel olevate riigiasutuste eelarvete koostamist ja kontrollib eelarvetest kinnipidamist.

Pärnu Maavalitsuse haldusalasse kuulusid 2003. aastal järgmised asutused:

- Jõulumäe Tervisekeskus
- Kaelase Kool
- Pärnu Muuseum
- Pärnumaa Päästeteenistus
- Pärnu Lastekodu
- Tori Hooldekodu
- Pärnumaa Hooneregister (likvideeritud 2003. aasta lõpus)

Raamatupidamise korraldamisel lähtuvad Pärnu Maavalitsus ja tema haldusala asutused rahandusministri poolt eelarvelistele asutustele kehtestatud raamatupidamisarvestuse juhistest ning Eesti heast raamatupidamistavast, mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seaduses ja Eesti Vabariigi Raamatupidamise Toimkonna juhendites.

Majandusaasta aruanded koostatakse nii iga asutuse kohta eraldi kui ka konsolideeritult, kaheksa eraldi aruandlusega raamatupidamisüksuse aruannete põhjal Pärnu Maavalitsuse haldusala koondaruanne. Alljärgnevas tabelis on toodud maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste peamised majandustegevust iseloomustavad näitajad 2003. aasta aruannete põhjal.

	Bilansimaht	Tulud eelarvest	Muud tulud	Kogutud ja ülekantud tulud
Pärnu Maavalitsus	225 340 341,96	49 874 574,13	13 373 788,16	288 317,00
Jõulumäe Tervisekeskus	8 148 458,06	3 463 215,81	443 488,72	1 000,00
Kaelase Kool	10 530 510,83	4 221 475,00	12 029,56	0,00
Pärnu Muuseum	668 172,25	2 307 724,12	-4 770,07	0,00
Pärnumaa Päästeteenistus	15 373 992,18	24 159 477,00	2 807 574,69	0,00
Pärnu Lastekodu	703 067,63	3 882 976,00	1 016 753,16	0,00
Tori Hooldekodu	13 010 846,56	2 051 169,09	654 226,46	0,00
Pärnumaa Hooneregister	0,00	2 135 285,88	18 148,11	630 100,00
Kokku:	**273 775 389,47**	**92 095 897,03**	**18 321 238,79**	**919 417,00**

1. Auditi lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruande kohta[1]. Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll asutusi ja isikuid vastavalt Riigikontrolli seadusele[2].

1.2. Auditi ulatus ja eesmärk

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduses loetletud ülesanded[3], on käesoleva auditi eesmärgiks avaldada arvamust Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste majandustegevuse, sh raamatupidamis-arvestuse korralduse kohta, ehk kas asutused on tulude, kulude, varade ja kohustuste üle arvestust pidades ja tehinguid sooritades lähtunud järgmistest põhikriteeriumitest:

- majandustehingud on kajastatud raamatupidamisarvestuses ja jooksvas aruandluses sisuliselt ning aritmeetiliselt õigesti;
- kajastatud varad ja kohustused on tegelikult olemas ning asutuse halduses;
- varad ja kohustused on nõuetekohaselt inventeeritud;
- kõik tulud, kulud, varad ja kohustused on raamatupidamises kajastatud, sealjuures õiges perioodis ning täies mahus;
- tehingud on olulises osas kooskõlas asjakohase regulatsiooniga.

Auditi eesmärgiks ei ole anda üldist hinnangut Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste 2003. a majandusaasta aruande õigsusele, vaid tuua välja sisekontrolli ja jooksva arvestuse probleemid, mis võivad avaldada mõju aastaaruande koostamisele. Auditi planeerimisel selgitasime välja suuremad arvestusvaldkonnad ja määratlesime olulisemad riskivaldkonnad. Tulenevalt riskivaldkondadest fokuseerisime auditi peamiselt viiele protsessile:

- kassa- ja pangatehingute arvestus;
- põhivarade arvestus;
- tegevustulude arvestus;
- personalikulude ja maksuarvestus;
- tegevuskulude arvestus.

Auditi käigus tutvuti raamatupidamisarvestuse korralduse küsimustega kõigis Pärnu Maavalitsuse hallatavates asutustes, välja arvatud Pärnumaa Hooneregister, kuna see asutus on likvideeritud ja tema dokumendid olid saadetud Pärnu arhiivi.

1.3. Vastavus standarditele

Sooritasime auditi kooskõlas INTOSAI[4] auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamisarvestuses esitatud näitajad. Meie audit hõlmas ka kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi.

---

[1] Riigieelarve seadus, § 47 lg 2 (31.12.2003. a kehtinud redaktsioon)
[2] Riigikontrolli seadus, § 7
[3] Riigikontrolli seadus, § 6 lg 2
[4] INTOSAI – International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgemate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all

1.4. Vastutus raamatupidamisarvestuse korralduse, aruandluse ja aruandluse aluseks olevate majandustehingute õiguspärasuse eest

Auditeeritaval perioodil töötas maavanemana Toomas Kivimägi (alates 09.12.2003. a maavanema kohusetäitja).

Maavanem:

- annab oma tegevusest aru regionaalministrile ja Vabariigi Valitsusele;
- valdab, kasutab ja käsutab riigivara oma volituste piirides vastavalt seadusele;
- sõlmib Vabariigi Valitsuse volitusel halduslepinguid kohalike omavalitsustega nende poolt riiklike kohustuste täitmiseks;
- suunab ja koordineerib maavalitsuse hallatavate riigiasutuste tegevust;
- kinnitab maavalitsuse teenistujate koosseisu Vabariigi Valitsuse kinnitatud maavalitsuse struktuuri alusel;
- nimetab ametisse ja vabastab ametist maavalitsuse koosseisu kuuluvad riigiteenistujad, samuti maavalitsuse haldamisel olevate riigiasutuste juhid, kui seadusega või seaduse alusel Vabariigi Valitsuse määrusega ei sätestata teisiti;
- esitab Vabariigi Valitsusele regionaalministri kaudu ettepanekud maavalitsuse kulude ja tulude eelarve eelnõu ning vajaduse korral lisaeelarve eelnõu kohta, valvab eelarve otstarbeka täitmise järele ning tagab Euroopa Liidu eraldatud vahendite, abi ja toetuste ning muu välisabi sihipärase kasutamise;
- kinnitab ja muudab maavalitsuse haldamisel olevate riigiasutuste eelarved ja kontrollib nende täitmist;
- tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja siseauditi korraldamise maavalitsuses ja maavalitsuse hallatavates riigiasutustes.[5]

[5] Vabariigi Valitsuse seadus, § 84

2. Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste majandustegevus 2003. aastal

2.1. Raamatupidamisarvestuse korraldus

2.1.1. Pärnu Maavalitsuse raamatupidamisarvestuse korraldus ei taga aktuaalse, olulise, objektiivse ja võrreldava informatsiooni saamist raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustegevuse tulemustest ja rahavoogudest, mis on vastuolus raamatupidamise seaduse[6] ja eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjaga[7]. Maavalitsuses peetakse raamatupidamisarvestust kolmes erinevas päeva- ja pearaamatus ning ühtset pearaamatut, mis koondaks kõiki pearaamatuid, ei koostata. Seega ei ole võimalik saada täielikku informatsiooni asutuse varade, kohustuste, tulude ega kulude kohta.

2.1.2. Jõulumäe Tervisekeskuses käsitsi peetav raamatupidamisarvestus ei anna õiget ülevaadet asutuse varade, kohustuste, tulude ja kulude kohta. Näiteks kasutati raamatupidamises kulukontona ainult ühte kontot, mille saldo ei vastanud tulemiaruandes kajastatule. Mitmete pearaamatus kajastatud tulukontode käibed ei vastanud tulemiaruandes kajastatule. Selgituste kohaselt tehti aastaaruande koostamisel rida paranduskandeid, mille kohta olid õiendid koostatud. Õiendeid oli arvestatud tulemiaruande koostamisel, kuid samas ei olnud neid kirjendatud pearaamatus. Seetõttu ei ole pearaamat ja koostatud aruanne omavahel võrreldavad. See on vastuolus raamatupidamise seadusega, mille kohaselt tuleb kõik majandustehingud dokumenteerida ning kirjendada raamatupidamisregistrites nende tehingute toimumise ajal või kui see ei ole võimalik, siis vahetult pärast seda.[8]. Samuti oli auditi käigus probleemiks algdokumentide leidmine, mis viitab nõrgale sisekontrollisüsteemile.

2.1.3. Pärnu Maavalitsuses on tööl siseaudiitor, kes on küll auditeerinud hallatavaid asutusi, kuid ei ole auditeerinud maavalitsuse raamatupidamisarvestust kõikehõlmavalt. Hallatavates asutustes on siseaudiitor 2003. aastal kontrollinud nii 2002. a majandusaasta aruannet kui ka põhivarade arvestust. Siseaudiitori väljatoodud probleemid esinesid enamikus asutustes ka meie auditeerimise ajal. Nii näiteks olid päästeteenistuses jätkuvalt probleemid vara kajastamisega riigivara registris ja puhkusereservi arvestamisega. Samuti seisavad Tori Hooldekodus jätkuvalt kasutuna mitmed põhivarad. Sellest tulenevalt oleme arvamusel, et maavalitsus ei ole siseaudiitori väljatoodud puudustest lähtudes võtnud kasutusele meetmeid valitsemisala raamatupidamisarvestuse korrastamiseks ja sisekontrollisüsteemi täiustamiseks.

2.1.4. Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste raamatupidamisarvestuses on erinevad asutused lähtunud erinevatest arvestuspõhimõtetest. Nii näiteks on Jõulumäe Tervisekeskus ja Pärnu Muuseum lähtunud raamatupidamise sise-eeskirja koostamisel raamatupidamise seadusest, mitte eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjast. Samuti on enamiku asutuste, sh ka maavalitsuse enda raamatupidamise sise-eeskiri aegunud ja kohati ka vastuolus kehtivate regulatsioonidega. Näiteks maavalitsuse raamatupidamise sise-eeskirjas sätestatud inventuuride korraldamise põhimõtted ei vasta eelarvelistele asutustele kehtestatud nõuetele. Oleme arvamusel, et Pärnu Maavalitsuse kui keskasutuse kohustus on reguleerida oma valitsemisasutuste raamatupidamisarvestuse korraldust, et tagada korrektne raamatupidamine ja ühtsete põhimõtete kasutamine kõigis asutustes.

---

[6] Raamatupidamise seadus, § 4 lg 1
[7] Rahandusministri 17.03.1995. a määrus nr 46
[8] Raamatupidamise seadus, § 6 lg 2

Järeldused

- Pärnu Maavalitus ei ole piisavalt reguleerinud maavalitsuse enda ja ka hallatavate asutuste raamatupidamisarvestuse korraldust, millest tulenevalt on asutuste raamatupidamisarvestuse tase ebaühtlane ja kohati on arvestus lausa puudulik. Puuduvad ühtsed põhimõtted ja regulatsioonid, mille kehtestamine on maavalitsuse kui keskasutuse ülesanne, kuid mida maavalitsus senini teinud ei ole. Sellest tulenevalt on eri asutustes lähtutud erinevatest arvestuspõhimõtetest, mis kohati on ka vastuolus kehtivate õigusaktidega.

Ettepanek Pärnu maavanemale

- Välja töötada ja kehtestada tööks vajalikud regulatsioonid, mis sätestaksid ühtsed põhimõtted raamatupidamises ning sisekontrolliprotseduurid maavalitsusele ja kõigile hallatavatele asutustele.

2.2. Kassa- ja pangatehingute arvestus

2.2.1. Jõulumäe Tervisekeskus kasutas 2003. aastal oma tegevuses kahte riigikassa kontsernivälist pangakontot. Rahandusminister kehtestas oma kirjaga[9] nende kontode sulgemise hiljemalt 31.12.2002. Samas lubas rahandusminister erandjuhul[10] osa pangakontode kasutamist kuni 31.12.2003. Jõulumäe Tervisekeskuse kasutatud pangakontod nende hulka ei kuulunud ja seega puudus tervisekeskusel luba nende pangakontode kasutamiseks.

2.2.2. Kaelase Koolis, Pärnu Muuseumis ja Pärnu Lastekodus oli seisuga 31.12.2003 teostamata kassainventuur. Selgituste kohaselt ei teostatud inventuuri, kuna aasta lõpul puudus kassajääk. Tulenevalt riigi raamatupidamise üldeeskirjast[11] teostatakse sularahakassade aastainventuur. Sellest tulenevalt oleme arvamusel, et kassainventuur peab toimuma sõltumata asjaolust, et raamatupidamise andmetel on kassajäägiks 0.

Järeldused

- Üldjuhul on panga- ja kassatehingute kajastamisel raamatupidamises lähtutud eelarveliste asutuste raamatupidamise eeskirjast ja heast raamatupidamistavast. Siiski esines olukordi, kus ei järgitud riigieelarve kassalise teenindamise eeskirja ega rahandusministri regulatsioone kontserniväliste kontode kasutamisel asutuse tegevuses. Samuti olid sularahakassad inventeerimata.

Ettepanek Pärnu maavanemale

- Täiendada valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirja ja sisekontrolliprotseduure, et oleks tagatud valitsemisala asutuste kõigi tehingute tegemine riigikassa kaudu ning korrektsed kassa-inventuurid, mis annaks kindluse asutuste rahaliste vahendite olemasolu ja säilimise kohta.

[9] 12.12.2002. a nr IV-1/15118
[10] Rahandusministri 12.02.2003. a käskkiri nr 50 (kontode nimekiri määruse lisades)
[11] Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 50 lg 2 p 5

2.3. Põhivarade arvestus

2.3.1. Mitmes asutuses olid sõiduautode kasutusrendilepingutena kajastatud lepingud, mis lähtuvalt heast raamatupidamistavast[12] tulnuks kajastada kapitalirendina.

- Pärnumaa Päästeteenistusel on AS-iga Hansa Liising Eesti sõlmitud 11 sõiduauto liisingu- ja kasutusrendilepingut. Lepingute kohaselt on liisinguvõtjal lepingu lõpptähtaja saabumisel eesõigus osta vara hinnaga, mis on madalam selle õiglasest väärtusest, ning enamikul juhtudel on lepingu jõustumise hetkel rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtus peaaegu sama suur (üle 90%) kui renditava vara õiglane väärtus. Leiame, et seisuga 31.12.2003 on varad näidatud 2 385 739 krooni väiksematena ja 2003. aasta kulud 393 345 krooni suurematena. Samuti on kajastamata lühiajaline kapitalirendikohustus summas 276 125 krooni ja pikaajaline kapitalirendikohustus summas 1 289 585 krooni.

- Pärnu Lastekodul on AS-iga Hansa Liising Eesti sõlmitud sõiduauto liisinguleping (nr 0067310L). Lepingu kohaselt on liisinguvõtjal lepingu lõpptähtaja saabumisel eesõigus osta vara hinnaga, mis on meie hinnangul madalam selle õiglasest väärtusest. Leiame, et seisuga 31.12.2003 on varad näidatud 250 800 krooni väiksematena ja 2003. aasta kulud 29 706 krooni suurematena. Samuti on kajastamata lühiajaline kapitalirendikohustus summas 28 830 krooni ja pikaajaline kapitalirendikohustus summas 192 265 krooni.

2.3.2. Auditi käigus võrdlesime asutuste raamatupidamise andmeid riigivara registri andmetega. Selgus, et riigivara registris on kajastatud vara, mis asutuste raamatupidamises ei kajastu või on kajastatud oluliselt suurema väärtusega. Samuti on varasid, mis on kajastatud asutuste raamatupidamises, kuid ei ole kajastatud riigivara registris.

- Riigivara registris on kajastatud Pärnumaa Päästeteenistuse kaks hüdraulilist päästevahendite komplekti Amkus soetusmaksumusega 105 987 krooni ja 80 197 krooni. Raamatupidamises on kajastatud mõlemad komplektid 105 987-kroonise soetusmaksumusega. Selgituste kohaselt on ühel ajal soetatud ja ühesuguse soetusmaksumusega komplektid mingil põhjusel riigivara registrisse kantud erinevate soetusmaksumustega.

- Riigivara registris ei kajastu 2003. aastal Pärnumaa Päästeteenistuse poolt soetatud paakauto Scania soetusmaksumusega 185 000 krooni (jääkväärtusega 175 750 krooni) ning veoauto Magrius Deutz soetusmaksumusega 150 000 krooni (jääkväärtusega 147 500 krooni).

- Riigivara registris on kaks korda arvele võetud Pärnu Lastekodu poolt 05.01.2001. a soetatud sõiduauto Opel Zafira soetusmaksumusega 200 000 krooni (jääkväärtusega 90 004 krooni). Riigivara registris on arvele võtmata lastekodu poolt 21.11.2003. a soetatud traktor soetusmaksumusega 59 860 krooni (jääkväärtusega 57 864 krooni).

- Riigivara registris ei kajastu järgmised Jõulumäe Tervisekeskuse varad: katlamaja koos soojustrassiga soetusmaksumusega 600 000 krooni (jääkmaksumusega 588 000 krooni), rulluisu- ja suusarada soetusmaksumusega 378 165 krooni (jääkmaksumusega 365 565 krooni), lumekahur soetusmaksumusega 60 000 krooni (jääkväärtusega 55 000 krooni) ja peahoonele teostatud remont summas 5 661 393 krooni (jääkmaksumusega 5 654 545 krooni). Samuti on riigivara registrisse kandmata Jõulumäe Tervisekeskuse poolt detsembris 2003 kapitalirendi korras soetatud Opel Combo soetusmaksumusega 152 590 krooni ja lumesaan Polaris soetusmaksumusega 83 898 krooni.

[12] Raamatupidamise Toimkonna Juhend RTJ 9

- Maavalitsuse raamatupidamises olid kajastatud varad, mis olid riigivara registrisse kandmata. Cisco 36HO soetusmaksumusega 296 463 krooni, konverentsitoolid soetusmaksumusega 264 012 krooni, köögimööbel soetusmaksumusega 60 332 krooni, mööblikomplekt soetusmaksumusega 59 593 krooni, riistvara komplekt soetusmaksumusega 633 098 krooni, valgusti metallkonstruktsioon soetusmaksumusega 50 816 krooni. Sild Wilan Vip 110-24 komplekt (18 tk, à 20 768 krooni) soetusmaksumusega 373 824 krooni, jääkväärtusega 249 216 krooni. Kolm sidemasti soetusmaksumustega 249 606 krooni (à 83 202 krooni), jääkväärtusega 166 404 krooni. Seadmete komplekt "Punkt-punkt ISM" soetusmaksumusega 100 000 krooni (jääkväärtusega 97 225 krooni).

Seega on maavalitsus rikkunud riigivaraseadust[13], kuna ei ole lähtunud rahandusministri kehtestatud korrast, mille järgi on riigivara valitseja kohustatud teatama riigivaraga tehtud tehingutest viie tööpäeva jooksul riigivara registrile.[14]

2.3.3. Maavalitsuse hallatavates asutustes ei kajastu põhivara raamatupidamises õiges väärtuses või on kantud kuludesse.

- Sotsiaalministeeriumi tellimusel renoveeriti Pärnu Lastekodu hoonet 2001.–2002. aastal. Renoveerimistööd lõppesid 2002. aasta sügisel ja nende eest tasus Sotsiaalministeerium. Kuni seniajani ei ole Sotsiaalministeerium vormistanud üleandmis-vastuvõtmisakti, et üle anda renoveerimisega seotud põhivara parendusi ja paigaldatud põhivarasid (invatõstuk, mullivann jne). Sellest tulenevalt ei ole lastekodu hoone kajastatud raamatupidamises õiges väärtuses, samuti ei kajastu raamatupidamises kõik põhivarad.
- Pärnu Maavalitsus andis maavanema 30.12.2003. a korraldusega nr 150 Jõulumäe Tervisekeskusele üle järgmised varad: peahoone soetusmaksumusega 2 046 127 krooni (jääkväärtusega 1 833 693 krooni); võimendi Yamaha Powered soetusmaksumusega 18 542 krooni (jääkväärtusega 10 507 krooni) ning höövel-paksusmasina soetusmaksumusega 21 564 krooni (jääkväärtusega 8985 krooni). Jõulumäe Tervisekeskus on nimetatud varad arvele võtnud 0-väärtusega. See on vastuolus rahandusministri määrusega, mille kohaselt võetakse üleantud põhivara arvele maksumuses, mis on näidatud üleandmis-vastuvõtmisaktis.[15] Seetõttu ei kajastu asutuse varad õiges väärtuses.
- Jõulumäe Tervisekeskus on hoone parendamisena kajastanud ka inventari soetamise kulutusi (näiteks kappide, toolide, kardinate, telerite soetamine jne), kokku summas 216 479 krooni. Oleme arvamusel, et nimetatud kulutusi ei saa käsitleda remonttöödena ja kajastada hoone parendusena.

2.3.4. Tori Hooldekodus ei ole kinnitatud amortisatsioonimäärasid ja raamatupidamises on sarnastel põhivaradel erinev amortisatsioonimäär. Näiteks on sõiduauto Audi amortisatsioonimäär 15%, aga Volkswagen Passatil 20% aastas. Oleme arvamusel, et amortisatsioonimäärad tuleb kehtestada raamatupidamise sise-eeskirjas.

2.3.5. Tori Hooldekodu ostis hoolealuste toetatud elamiseks Tori Vallavalitsuselt korteri maksumusega 25 220 krooni. Raha kanti Tori Vallavalitsusele 27.12.2002. a. Samal ajal võeti korter raamatupidamises arvele põhivarana ning sellelt arvestatakse amortisatsiooni. Notariaalne ostu-müügileping on aga siiani sõlmimata. Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse järgi peab ehitise või selle osa võõrandamise tehing olema notariaalselt tõestatud.[16]

---

[13] Riigivaraseadus § 3 lg 3
[14] Rahandusministri 01.08.1995. a määrus nr 284, p 6
[15] Rahandusministri 13.02.2003 määrus nr 23 § 1 p 123
[16] Asjaõigusseaduse rakendamise seadus, § 13 lg 6

Sellest tulenevalt oleme arvamusel, et korteri kajastamine hooldekodu bilansis on põhjendamatu, kuna vara ei kuulu juriidiliselt asutusele (omandiõigus ei ole üle läinud).

2.3.6. Asutustel on raamatupidamises arvel põhivarasid, mida nad ei kasuta ise ja mida ei rendita välja.

- Pärnumaa Päästeteenistuse põhivarades on kajastatud hooned Lootsi 10 soetusmaksumusega 1 082 455 krooni (jääkväärtusega 741 389 krooni). Päästeteenistus ei kasuta hooneid oma põhiülesannete täitmiseks ning hooned seisavad tühjana. Maavanemale on esitatud taotlus hoonete võõrandamiseks, kuid vastus maavalitsuselt puudub.
- Pärnu Lastekodu põhivarades on kajastatud ventilatsioonikollektor soetusmaksumusega 24 387 krooni (jääkväärtusega 5787 krooni). Nimetatud vara lastekodu ei kasuta. Samuti ei ole esitatud vara võõrandamise taotlust maavanemale.
- Tori Hooldekodus seisavad kasutuna järgmised hooned: ait-laut soetusmaksumusega 1983 krooni (amortiseerunud); laut-küün soetusmaksumusega 2645 krooni (amortiseerunud); raudkivist elamu soetusmaksumusega 5908 krooni (jääkväärtusega 3917 krooni); garaaž soetusmaksumusega 4130 krooni (jääkväärtusega 1149 krooni).
- Tori Hooldekodus seisavad kasutuna kaks autot: Audi soetusmaksumusega 18 000 krooni ja pakiauto Renault soetusmaksumusega 43 000 krooni. Mõlemad on amortiseerunud. Maavanemale ei ole esitatud taotlust autode võõrandamiseks.

Oleme arvamusel, et maavalitsus peab riigivara valitsemisel lähtuma riigivaraseaduses sätestatud põhimõttest vältida kahju ja suurendada kasu.[17]

2.3.7. Asutuste raamatupidamises on põhivarana kajastatud vara, mis ei vasta põhivara kriteeriumitele[18].

- Pärnu Päästeteenistuse põhivarades on kajastatud varad, mille väärtus on alla 10 000 krooni: buss Volkswagen Caravelle soetusmaksumusega 1795 krooni (jääkväärtusega 359 krooni); haagis HEBE 1000 soetusmaksumusega 359 krooni (jääkväärtusega 72 krooni). Sõiduauto Wartburg 353 soetusmaksumusega 800 krooni, veoauto GAZ 53 soetusmaksumusega 7970 krooni, veoauto FARGO soetusmaksumusega 4911 krooni, tuletõrjegaraaž Kihnus soetusmaksumusega 4644 krooni ning tuletõrjeautod GAZ 66 ja GAZ 53 soetusmaksumusega vastavalt 3462 krooni ja 1443 krooni.
- Pärnu Lastekodu põhivarades on ka arvel elektrikaablid soetusmaksumusega 7740 krooni.

Nimetatud varad tuleb bilansist välja kanda ja pidada nende üle arvestust bilansiväliselt.

2.3.8. Tulenevalt riigivaraseadusest[19] on Pärnu maavanem kinnitanud "Pärnu maavalitsuse ja volitatud asutuste registrisse kandmisele mittekuuluva riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise korra", mille punkti 7 kohaselt peab eespool nimetatud varade mahakandmiseks olema maavanema korraldus. Maavalitsuse hallatavad asutused on põhivarasid maha kandnud ilma maavanema korralduseta.

- Kaelase Koolis on maha kantud järgmised amortiseerunud põhivarad: puurkaev soetusmaksumusega 2792 krooni, arvutid soetusmaksumusega 20 500 krooni ja 16 158 krooni ning paljundusmasin soetusmaksumusega 10 800 krooni. Lisaks on veel maha kantud

[17] Riigivaraseadus, § 7 lg 3
[18] Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 41
[19] Riigivaraseadus, § 33 lg 2

raamatuid 65 020 krooni väärtuses. Koolil puudus põhivarade mahakandmiseks maavanema korraldus, samuti ei vormistatud puurkaevu ja raamatute mahakandmise kohta raamatupidamisõiendit, mis on vastuolus raamatupidamise seadusega[20].

- Pärnu Muuseum on maha kandnud amortiseerunud arvuti soetusmaksumusega 13 491 krooni, milleks puudus maavanema luba. Samuti on muuseum loata maha kandnud 2002. aastal 299 999 krooni eest teostatud ehitustööd, mis olid arvele võetud lõpetamata ehitusena. Samas on 2003. aastal teostatud renoveerimistööde maksumusega 304 542 krooni suurendatud põhivara maksumust. Seega on Pärnu Muuseum maha kandnud põhivarasid, omamata selleks maavanema luba, ja on lähtunud eri majandusaastatel renoveerimistööde kajastamisel erinevatest arvestuspõhimõtetest, kandes ühel aastal tehtud tööd kuludesse, teisel aastal põhivara parenduseks.

- Jõulumäe Tervisekeskus on ilma maavanema nõusolekuta tagastanud liisingufirmale kapitalirendi korras soetatud sõiduauto Opel Zafira soetusmaksumusega 199 000 krooni ja jääkväärtusega 94 528 krooni.

2.3.9. Riigivara registris on kajastatud maa, mille valitsejaks on Pärnu Maavalitsus ja volitatud asutuseks on märgitud Jõulumäe Tervisekeskus. Tulenevalt maavanema 26.01.1998. a korraldusest nr 99 on Pärnu Maavalitsusele kuuluva Jõulumäe Tervisekeskuse hoonekompleksi alune ja hoonete teenindamiseks vajalik 16,8 ha suurune maa jäetud riigi omandisse. Auditi käigus selgus, et nimetatud maa ei kajastu ei maavalitsuse ega ka tervisekeskuse põhivara registris. 2004. aastal kehtima hakanud riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt hinnatakse maa ümber ümberhindluse tegemise hetkel kehtinud maa maksustamisväärtuse hinna järgi.[21] Sellest tulenevalt oleme arvamusel, et maa mittekajastumisega kummagi asutuse põhivara registris on risk, et eespool nimetatud maa jääb varade hulgast välja ja ümber hindamata õigesse väärtusse.

2.3.10. Pärnu Maavalitsus on sõlminud koostöölepingu sihtasutusega Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus programmi "Külatee" andmesidevõrgu opereerimiseks. Leping on sõlmitud 05.01.2004. a, kuigi koostöö toimib juba alates 2001. aastast. Lepingu järgi kasutab ettevõtluskeskus maavalitsuse omandis olevat ja temale opereerimiseks antud andmesidevõrgu vara. Sealjuures on ettevõtluskeskusele pandud kohustus opereerimise tulemusena laekuva raha arvelt teostada seadmete jooksvat remonti ja hooldust. Samuti on lubatud soetada uusi põhivarasid, mis kuuluvad maavalitsusele tasuta üleandmisele. Tulenevalt eelnevast oleme arvamusel, et tegemist on vara tasuta kasutusse andmisega. Riigivara seadusest lähtudes oleme arvamusel, et maavalitsusel puudus seaduslik alus nimetatud varade tasuta kasutusse andmiseks. Riigivara seaduses on küll sätestatud, kellele võib riigivara tasuta kasutusse anda[22], kuid vastavas nimekirjas ei ole välja toodud sihtasutusi. Oleme arvamusel, et maavalitsus ei ole riigivara majandanud heaperemehelikult ega ole lähtunud põhimõttest riigivaraga tehingute tegemisel vältida kahju ja suurendada kasu[23], kuna maavalitsusel puudus seaduslik alus varade tasuta kasutusse andmiseks.

[20] Raamatupidamise seadus, § 7 lg 3
[21] Rahandusministri 11.12.2003. a määrus nr 105, § 45 lg 3
[22] Riigivaraseadus, § 18 lg 1
[23] Riigivaraseadus, § 7 lg 3

Järeldused

- Põhivara arvestuses esineb olulisi puudusi, mistõttu ei anna raamatupidamise andmed ja nende alusel koostatavad aruanded õiget ja usaldusväärset ülevaadet vara väärtuse ja säilimise kohta. Põhivaratehinguid tehakse ilma maavanema korralduseta, millest tulenevalt puudub maavanemal kui riigivara valitsejal ülevaade tema vastutusel olevate varade väärtusest ja säilimisest.

- Sisekontrolliprotseduurid ei ole piisavad, et tagada kõigi asutuste varade ja nende varade õiges väärtuses kajastamine raamatupidamises ja riigivara registris.

Ettepanekud Pärnu maavanemale

- Viia riigivara registri andmed vastavusse raamatupidamise andmetega.

- Hinnata valitsemisala vara ümber vastavalt riigi raamatupidamise üldeeskirjale ja kajastada vara raamatupidamises vastavalt selle tegelikule väärtusele.

- Kasutuna seisvad varad võõrandada või leida neile kasutusotstarve.

- Võtta tarvitusele meetmed ebaseaduslike ja kahjulike lepingute lõpetamiseks või nende muutmiseks.

Ettepanek sotsiaalministrile

- Selgitada välja Pärnu Lastekodule 2001.–2002. aastal teostatud renoveerimistööde ja soetatud põhivarade maht ning anda need lastekodule üle.

2.4. Tulude ja nõuete arvestus

2.4.1. Maaerastamise ja müügilepingute haldamiseks kasutab maavalitsus MS Accessi baasil koostatud programmi "Maainfo", mille andmeid kajastatakse raamatupidamises ainult aastaaruande koostamisel. Jooksev informatsioon lepingutega seotud nõuete ja kohustuste kohta raamatupidamises ei kajastu. Samuti ei arvestata raamatupidamises tähtajaks tasumata nõudeid eraldi põhivõlast. Auditi käigus selgus, et "Maainfo" ei võimalda saada korrektseid väljatrükke kõigist lepingutega seotud nõuetest ja kohustustest, kuna erinevatel aegadel tehtud päringud annavad erineva tulemuse. Näiteks oli auditi käigus tehtud päring nõuete kohta 31.12.2003. a seisuga 9 822 087 krooni võrra suurem kui raamatupidamise aastaaruande koostamiseks tehtud päring. Sellest tulenevalt oleme arvamusel, et Pärnu Maavalitsuses puudub tõene informatsioon maaerastamise ja müügilepingutest tulenevate nõuete ja kohustuste ning tulude kohta.

2.4.2. Pärnu Maavalitsusele laekus 2003. aastal maa erastamisest tulu 8 127 170 krooni, mille maavalitus on kandnud stabiliseerimisreservi. Raamatupidamises on neid laekumisi kajastatud kontol 3811 "Maa müügi kasum" ja ülekandmist kontol 7611 "Assigneeringute ülekanded asutustele". Tulenevalt rahandusministri määrusest[24] kajastatakse asutuse kogutavaid ja ülekantavaid tasusid kontogrupis 7.

[24] Rahandusministri 13.02.2003. a määrus nr 23, § 1 lg 2 p 122

2.4.3. Tori Hooldekodule on 2003. aastal laekunud renditulu summas 7452 krooni, mis on üle kantud Maksu- ja Tolliametile. Raamatupidamises on neid laekumisi kajastatud majandustegevusest laekuva tulu kontol ja ülekandmist kontol 7611 "Assigneeringute ülekanded asutustele". Tulenevalt rahandusministri määrusest[25] kajastatakse asutuse kogutavaid ja ülekantavaid tasusid kontogrupis 7. Auditi käigus nimetatud viga parandati.

2.4.4. Kultuuriministeeriumi kinnitatud Jõulumäe Tervisekeskuse 2003. aasta eelarvest on 2,2 miljonit krooni eraldatud investeeringuteks. See on 2003. aasta jooksul ära kasutatud ning kajastatud raamatupidamises põhivara sihtfinantseerimisena kontol 2210 "Põhivara sihtfinantseerimine". Oleme arvamusel, et riigieelarvest eraldatud investeeringuid ei käsitleta sihtfinantseerimisena, vaid tuluna riigieelarvest ja seetõttu kuulub nimetatud summa 2,2 miljonit krooni kajastamisele kontogrupis 30 "Tulud eelarvest".

2.4.5. Maavalitsus ja tema hallatavad asutused ei ole järginud rahandusministri määrustes kehtestatud korda, millel põhineb asutuste omatulu ehk majandustegevusest saadava tulu riigieelarvesse kandmine[26] ja tekkepõhine kajastamine raamatupidamises[27].

- Pärnu Maavalitsuses on aasta lõpus aastaaruannet koostades tehtud lõpetamiskanded, mis ei vasta eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjale[28]. Mittevajalikest lõpetamiskannetest tingituna on tulemiaruandes eelarvetulud kajastatud 435 736 krooni võrra suuremana ja majandustegevusest teenitud tulu sama summa võrra väiksemana. Seega pidanuks tulud eelarvest kajastuma summas 49 465 018 ja omatulud summas 568 384 krooni.
- Samuti olid Pärnu Muuseumis aasta lõpus aastaaruannet koostades maavalitsuse soovitusel tehtud lõpetamiskanded, mis on vastuolus rahandusministri määrusega. Lõpetamiskannetest tingituna on tulemiaruandes eelarvetulud kajastatud 505 782 krooni võrra suurematena ja majandustegevusest teenitud tulud 359 258 krooni võrra väiksematena. Seega pidanuks tulud eelarvest kajastuma summas 1 801 942 ja omatulud summas 369 447 krooni.
- Jõulumäe Tervisekeskus kajastas omatulusid nii, et tulemiaruande real 1.1 "Tulud eelarvest" kajastuvad summas 2 231 216 krooni 2003. aastal kogutud ja kulutatud omatulud ning real 1.2 "Tulud majandustegevusest" summas 118 968,56 krooni 2003. aastal kogutud, kuid veel kulutamata omatulud. Tekkepõhised majandustegevusest teenitud tulusid oli 2003. aastal aga kogutud summas 1 994 546 krooni. Leiame, et eelnevast veast tingituna on tulemiaruandes eelarvetulud kajastatud 2 231 216 krooni võrra suurematena ja majandustegevusest teenitud tulud 1 875 577 krooni võrra väiksematena.
- Tori Hooldekodus kajastatakse omatulusid kassapõhiselt ehk siis hetkel, kui tulu arvelt tehakse kulutusi. Leiame, et sellise arvestuse korral ei ole võimalik saada täielikku infot kõigi nõuete kohta, kui palju on asutusel nõudeid ja kohustusi ostjatele ja kui palju on võimalik tulevikus majandustegevusest teenitavate tulude arvelt kulutusi teha. Oleme arvamusel, et tekkepõhine tulu tuleb kajastada nõude esitamisel sõltumata sellest, kas nõue on laekunud või mitte.

2.4.6. Auditi käigus kontrollisime asutuste tulusid toetustest (sihtfinantseerimisest). Saadud sihtfinantseerimine võetakse üles kohustusena, kantakse paralleelkandega tuludesse. Seega koosnevad nimetatud tulud aruandeaasta jooksul kasutatud toetustest (v.a põhivara) ja toetuste

[25] Rahandusministri 13.02.2003. a määrus nr 23, § 1 lg 2 p 122
[26] Rahandusministri 07.05.2003. a määrus nr 66, § 1 lg 8
[27] Rahandusministri 13.02.2003. a määrus nr 23, § 1 lg 2
[28] Rahandusministri 13.02.2003. a määrus nr 23, § 1 lg 2 p 103, 105

arvel soetatud põhivara aruandeaasta amortisatsioonist.[29] Auditi käigus tuvastasime, et Jõulumäe Tervisekeskuses ja Pärnu Lastekodus on meie arvutuste kohaselt nimetatud tulud kajastatud vastavalt ligi 30 272 ja 7864 krooni võrra tegelikest suurematena. Raamatupidajad ei osanud nimetatud vahesid selgitada.

2.4.7. Seisuga 31.12.2003 kajastab Pärnu Lastekodu pearaamat kohustust riigieelarve ees 23 852 krooni, mis koosneb 2003. aastal ostjatelt laekumata nõuetest. Kohustuse ülesvõtmisel vähendati samas summas majandustegevusest laekuvaid tulusid. See ei ole kooskõlas rahandusministri kehtestatud eelarveliste asutuste raamatupidamise eeskirjadega, kuna eelnimetatud kohustus tekib nõuete laekumisel.

2.4.8. Pärnu Lastekodu raamatupidamises on seisuga 31.12.2003 kajastatud nõue lapsevanema vastu tema lapse ülalpidamiskulude osas summas 4095 krooni, mis on tasumata alates 01.12.2002. a. Oleme arvamusel, et tegemist on ebatõenäoliselt laekuva nõudega, mis tuleb kanda kuludesse.

2.4.9. Auditi käigus täheldasime, et mõnel juhul kasutasid asutused riigikassa kontsernivälistelt pangakontodelt toetusi, ilma et need oleks kantud riigikassa kontserikonto koosseisus olevale toetuste kontole:

- Pärnu Maavalitsuse kontsernivälisele pangakontole, mida oli asutusel 2003. aastal lubatud kasutada erastamistoimingute tarvis (tagatisraha ja erastamise korraldamise tasude kogumiseks), oli laekunud toetusi. Neid ei kantud edasi kontsernikonto koosseisu kuuluvale toetuste kontole, vaid kasutati otse kontserniväliselt kontolt, kokku summas 3 963 181 krooni.
- Pärnu Lastekodu kontsernivälisele pangakontole, mille kasutamiseks 2003. aastal rahandusministeerium luba ei andnud, laekunud toetusi summas 9420,30 krooni ei kantud edasi kontsernikonto koosseisus olevale toetuste kontole, vaid kasutati selleltsamalt kontolt. 2004. aasta aprillis nimetatud arvelduskonto suleti.

Vastavalt riigieelarve kassalise teenindamise eeskirjale[30] laekuvad riigieelarve tulud riigieelarvet teenindavatesse pankadesse neis avatud kontsernikonto koosseisu kuuluvate maksuhaldurite, riigikassa ja teiste asutuste tulude kogumiseks avatud arvelduskontodele. Väljamakseid võib riigikassa osakonna piirkondlike talituste teenindamisel olev asutus teha riigieelarvest e-riigikassa või kontsernikonto koosseisus avatud pangakontode vahendusel.[31]

2.4.10. Auditi käigus täheldasime, et esines juhtumeid, kus tuludena käsitletavad summad kanti eelarvelisele kulukontole ning raamatupidamisaruandes vähendati selle summa võrra kulusid. Kaelase Kool oli nimetatud kontole 2003. aasta jooksul kogunud summas 18 999 krooni tulusid toitlustamise eest koolisööklas (suuremas osas oma töötajatelt).

Leiame, et vastavalt eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjale[32] on tulude ja kulude saldeerimine lubamatu ning asutusel tulnuks nimetatud summa kajastada majandustegevusest teenitava tuluna. Samuti tulnuks vastavalt riigieelarve kassalise teenindamise eeskirjale[33] kasutada nende tulude kogumiseks riigieelarvet teenindavates pankades avatud riigiasutuste muude tulude kogumiseks mõeldud arvelduskontot (omatulude kontot).

---

[29] Rahandusministri 13.02.2003. a määrus nr 23, § 1 lg 2 p 107-108
[30] Rahandusministri 06.05.2003. a määrus nr 65, § 2 lg 2
[31] Rahandusministri 06.05.2003. a määrus nr 65, § 7 lg 1
[32] Rahandusministri 13.02.2003. a määrus nr 23, § 1 lg 2 p 110
[33] Rahandusministri 06.05.2003. a määrus nr 65

Järeldused

- Tulude ja nõuete arvestus ei vasta rahandusministri kehtestatud nõuetele. Olulisi puudusi esineb eelkõige erastamisest ja majandustegevusest laekuvate tulude puhul. Meie arvates ei ole sisekontrolliprotseduurid piisavad, et tagada kõikide tulude korrektne kajastamine raamatupidamises.

Ettepanek Pärnu maavanemale

- Korraldada rahandusosakonna ja maaosakonna töö selliselt, et maa müügi osas oleks tagatud korrektsete andmete õigeaegne jõudmine raamatupidamisse ja jooksva info olemasolu.

- Täiustada sisekontrolliprotseduure, et tagada kõigi tulude ja nõuete tekkepõhine kajastamine raamatupidamises ja riigieelarvesse kandmisele kuuluvate tulude laekumine riigikassasse.

2.5. Personalikulude arvestus

2.5.1. Pärnu maavanem Toomas Kivimägi oli Vabariigi Valitsuse 07.12.1998. a korraldusega nr 1181-k ametisse määratud tähtajaliselt kuni 08.12.2003. a. Vabariigi Valitsuse 04.12.2003. a korraldusega nr 792-k vabastati Toomas Kivimägi teenistusest ja anti korraldus maksta talle välja hüvitis kuue kuu ametipalga ulatuses. Lisaks määras Pärnu asemaavanem oma 08.12.2003. a korraldusega nr 157/ü maavanemale Toomas Kivimäele hüvitise kasutamata jäänud puhkuse eest[34] seoses tema maavanema kohalt vabastamisega. Tulenevalt avaliku teenistuse seadusest[35] on ametiasutus kohustatud maksma ametnikule lõpparve teenistusest vabastamise päeval, st Toomas Kivimäe puhul 08.12.2003. a. Asemaavanema korralduse alusel arvestati välja rahaline hüvitis ja tulles vastu Toomas Kivimäe soovile, maksti 11.12.2003. a välja hüvitis ainult 90 päeva eest summas 90 131 krooni (bruto) ja ülejäänud 89 päeva jäeti puhkusereservi (Toomas Kivimägi jätkas teenistust maavanema kohuse-täitjana). Vabariigi Valitsuse määratud hüvitist kuue kuu ametipalga ulatuses välja ei makstud. Rahandusosakonna juhataja selgituste kohaselt puudus maavalitsusel raha nende hüvitiste väljamaksmiseks ja samuti oli Toomas Kivimägi avaldanud soovi Vabariigi Valitsuse määratud hüvitisest loobuda, juhul kui ta nimetatakse uuesti maavanemaks. Vabariigi Valitsuse seaduse kohaselt ei maksta maavanemale hüvitist, kui ta volitused lõppevad ja ta nimetatakse uuesti maavanemaks.[36] Toomas Kivimäe volitused lõppesid 08.12.2003. a[37] ja alates 09.12.2003. a määrati ta peaministri korraldusega maavanema kohusetäitjaks[38]. Riigile ei ole küll kahju tekitatud, kuid maavalitsus ei ole täitnud Vabariigi Valitsuse korraldust. Samas on ka reguleerimata, kuidas käituda hüvitise maksmisel olukorras, kui maavanem jätkab maavanema kohusetäitjana ning on säilinud võimalus, et ta nimetatakse uuesti maavanemaks.

2.5.2. Pärnu maavanem on oma 12.02.2003. a korraldustega nr 14 ja 15 määranud palgad 2003. aastaks Tori Hooldekodu direktorile Sander Jänesele ja Pärnu Lastekodu direktorile Priit Sutile. Korralduses on võetud aluseks Vabariigi Valitsuse 07.01.2003. a määrus nr 2, mis reguleeris valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste töötajate töötasustamist 2003. aastal.[39] Nimetatud määruses on sätestatud asutused, millele see määrus ei kehti, sh hoolekande-asutused.[40] Tulenevalt sotsiaalhoolekande seadusest on nii Tori Hooldekodu kui ka Pärnu

[34] Puhkuseseadus, § 25
[35] Avaliku teenistuse seadus, § 134 lg 1
[36] Vabariigi Valitsuse seadus, § 83^1 lg 2
[37] Vabariigi Valitsuse 04.12.2003. a korraldus nr 792
[38] Peaministri 08.12.2003. a korraldus nr 369
[39] Vabariigi Valitsuse 07.01.2003. a määrus nr 2
[40] Vabariigi Valitsuse 07.01.2003. a määrus nr 2, § 1 lg 2

Lastekodu puhul tegemist hoolekandeasutusega.[41] Järelikult ei saa nende kahe asutuse direktori palga määramisel lähtuta eespool nimetatud Vabariigi Valitsuse määrusest. Riigikontrolli arvates tuleb töölepingu seaduse alusel töötavate inimeste palgajuhendit koostades lähtuda palgaseadusest. Näeme siinjuures sisekontrollisüsteemi nõrkust, mis ei taga palkade määramist õigetel alustel.

2.5.3. Pärnu Maavalitsuses ja mõningates hallatavates asutustes on puhkusereserv arvestatud valedel alustel või on puhkusereservi arvestatud osaliselt.

- Pärnu Maavalitsuses ei ole puhkusekohustuse inventeerimisel arvestatud juurde sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksu (tööandja kohustus). Puhkusekohustus on seetõttu raamatupidamises kajastatud 61 453 krooni võrra väiksemana. Lisaks ei ole puhkusereserv täielik, kuna arvestusest puudub üks töötaja, kellel seisuga 31.12.2003 oli saada neli päeva puhkust.

- Jõulumäe Tervisekeskuses on puhkusereservi arvestamise aluseks võetud töötaja kuue kuu töötasu koos detsembrikuus makstud preemiaga, mis on saadud kogu 2003. aasta töötulemuste eest. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse määrustest võetakse päevatasu arvutamisel lisatasu ja preemia arvesse ajavahemiku eest, mil see teeniti, mitte väljamaksmise aja järgi.[42] Sellest tulenevalt oleks pidanud preemiat arvestama proportsionaalselt.

- Kaelase Koolis on puhkusereservi vähendatud ettesaadud puhkusepäevade ja vastavate summade võrra, kokku 462 krooni.

- Pärnumaa Päästeteenistuses kasutatakse puhkusetasu arvestamiseks töötaja diferentseeritud kuupalgamäära, mis korrutatakse kaheteistkümnega (kalendrikuude arv), jagatakse aasta kalendripäevade arvuga ja korrutatakse kahega. See on vastuolus Vabariigi Valitsuse määrusega, mis näeb ette, et puhkusetasu arvestamisel võetakse arvesse viimase kuue kuu töötasu[43], mis jagatakse sama ajavahemiku kalendripäevade arvuga[44]. Lisaks ei kajastunud Pärnumaa Päästeteenistuse puhkusereservis direktori saamata jäänud puhkus 42 päeva summas 54 275 krooni.

- Tori Hooldekodu puhkusereservis on kajastamata ühe töötaja saadaolev puhkus, mis puhkuseinventuuri käigus on ekslikult märgitud ettesaadud puhkuseks. Sellest tulenevalt on puhkusereserv väiksem 2075 krooni.

- Pärnu Muuseum ei ole kasutamata puhkusetasude reservi arvestamisel lähtunud kehtestatud korrast, mille kohaselt liidetakse päevatasu arvutamisel kuue eelneva kuu palgasummad ja jagatakse sama ajavahemiku kalendripäevade arvuga (mille hulka ei arvata rahvuspüha ja riigipühi ning päevi, mil töösuhe oli peatunud), saades sel viisil ühe kalendripäeva keskmise päevatasu.[45]

2.5.4. Auditi käigus tuvastasime, et Pärnu Maavalitsus ja tema hallatavad asutused ei ole arvestanud erisoodustusmakse järgmistelt kulutustelt:

- Pärnu Maavalitsuses on 05.09.2002. a sõlminud koolituslepingu töötaja Kersti Liivaga, mille kohaselt maavalitsus tasub 3000 krooni semestris Tartu Avatud Ülikooli arve alusel. 2003. aastal on tasutud seda maksu kaks korda, mille esimeselt makselt on erisoodustusmaksud arvestamata ja tasumata, teiselt makselt on aga maksud arvestatud ja tasutud

[41] Sotsiaalhoolekande seadus, § 18 lg 1 p 4 ja 6
[42] Vabariigi Valitsuse 23.08.2001. a määrus nr 278, § 2 lg 4
[43] Vabariigi Valitsuse 23.08.2001 a määrus nr 278 § 2 lg 1
[44] Vabariigi Valitsuse 23.08.2001 a määrus nr 278 § 3 lg 1
[45] Vabariigi Valitsuse 23.08.2001 a määrus nr 278 § 3 lg 1

(erisoodustuse tulumaks 1054 krooni ja erisoodustuse sotsiaalmaks 1338 krooni). Tulumaksuseaduse[46] järgi tuleb maksustada erisoodustusmaksudega täiskasvanute koolituse seaduse tähenduses taseme- ja vabaharidusliku koolituse kulud.

- Pärnu Maavalitsuses makstakse tagasi töötajate õppelaenude põhiosa summasid, mis kuuluvad maksustamisele erisoodustusmaksudega. Juunikuus tasutud õppelaenude põhiosadelt summa 8516 krooni on jäänud erisoodustusmaksud (tulumaks 2992 krooni ja sotsiaalmaks 3798 krooni) arvestamata.
- Pärnu Maavalitsuses on 2003. aastal makstud töötajate spordisaali kasutamise eest renti kokku 4988 krooni. Meie hinnangul on see töötajatele tehtud erisoodustus ja kuulub maksustamisele erisoodustusmaksudega. Erisoodustuse tulumaks 1752 krooni ja sotsiaalmaks 2224 krooni.
- Pärnu Lastekodus on muude koolituskulude kontol kajastatud kanuumatk 15 inimesele. Auditi käigus antud suuliste selgituste kohaselt käisid kanuumatkal lastekodu töötajad, mitte lapsed. Pärnu Matkaklubi 30.05.2003. a arve nr 3/v "2-päevane kanuumatk marsruudil Karukose–Tori ööbimisega Saarisoo talus" kohaselt on matka eest tasutud 3100 krooni. Meie hinnangul on see töötajatele tehtud erisoodustus. Tulumaksuseaduse[47] järgi tulnuks sellelt tasuda erisoodustusmaksud – erisoodustuse tulumaks 1089 krooni ja sotsiaalmaks 1382 krooni.
- Pärnumaa Päästeteenistus on tasunud oma töötajate ujula ja võimla kasutamise eest (vastavalt 29 895 krooni ja 14 850 krooni) ning ostnud kuupiletid kontrolöridele (4420 krooni). Nimetatud kulutuste pealt on tasumata erisoodustusmaksud. Selgituste kohaselt on ujula ja võimla kasutamine vajalik päästeteenistujate vormishoidmiseks ning kuupiletid on inspektoritele, kes viivad läbi plaanilisi kontrolle tuletõrjevarustuse osas.

Tulumaksuseaduse järgi on erisoodustuse igasugune kaup, teenus, loonustasu või rahaliselt hinnatav soodustus või kingitus, mida antakse isikule seoses töö- või teenistussuhtega.[48] Sellest tulenevalt oleme arvamusel, et nimetatud kulutused kuuluvad maksustamisele erisoodustusmaksudega.

2.5.5. Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste raamatupidamises kajastatud maksusaldod ei ühtinud Maksuameti andmetega või on saldod pandud paranduskannetega võrduma ilma vahesid selgitamata.

- Jõulumäe Tervisekeskuse raamatupidamises on kajastamata Maksuameti vastaval väljatrükil olev üksikisiku tulumaksu ettemaks summas 1095 krooni.
- Pärnu Maavalitsuses on maksusaldod pandud võrduma Maksuametist saadud saldo väljavõtte alusel. Sotsiaalmaksus on olnud ettemaks summas 21 023 krooni juba pikka aega ja on selgitamata, kust ja millal selline ettemaks on tekkinud. Teiste maksude selgitamata summad on 21 006 krooni.

2.5.6. Auditi käigus selgus, et Kaelase Koolis puudub töölähetuste kord ja töötajatele ei maksta lähetuste eest päevarahasid. Selgituste kohaselt on see tingitud asjaolust, et eelarves ei ole vastavaid summasid ette nähtud. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse määrusest on töölähetuse päevaraha alammääraks riigisisesel lähetusel 50 krooni päevas ja välislähetusel 350 krooni päevas[49] ning tööandja võib päevaraha määra vähendada kuni 70 protsenti, kui lähetuskohas

[46] Tulumaksuseadus § 41 p 6
[47] Tulumaksuseaduse § 48 lg 4 p10
[48] Tulumaksuseadus, § 48 lg 4
[49] Vabariigi Valitsuse 22.12.2000. a määrus nr 453, § 10

viibimise ajal tagatakse lähetatule tasuta toitlustamine või seda asendav toiduraha[50]. Oleme arvamusel, et Kaelase Kool peab maksma töötajatele lähetuste eest päevarahasid ning arvestama seda eelarve koostamisel.

2.5.7. Pärnu Maavalitsus ega ka tema hallatavad asutused ei ole lisatasu määramiseks ja maksmiseks kehtestanud korda ega lähtutud kehtivatest õigusaktidest. Tulemustasude maksmise aluseks olevaid hindamisi ei ole toimunud või neid ei ole dokumenteeritud.

- Jõulumäe Tervisekeskus on määranud 2003. aasta jaanuaris igakuise lisatasu tulemusliku töö eest seitsmele isikule kokku 1100 krooni kuus ja 13 200 krooni aastas. Tulemustasude maksmine eeldab töötajate hindamist. Juhataja selgitusel on lisatasud määratud, arvestades töötaja panust Jõulumäe Tervisekeskuse töösse.
- Kaelase Koolis on makstud lisatasusid pedagoogilisele personalile nõutavast tulemuslikuma töö eest 2003. aastal kokku 15 250 krooni, millele ei ole eelnenud töötajate töö hindamist. Pearaamatupidaja selgituse kohaselt on nad teadlikud tulemustasude maksmise korrast ning käskkirjas oleks võinud makstud tasu nimetada preemiaks 2003. aasta eduka lõppemise puhul.
- Pärnumaa Päästeteenistuse töötajatele makstakse lisatasu nõutavast tulemuslikuma töö eest kuni kehtestatud lisatasu piirmäära ulatuses, kui vastav struktuuri- või allüksuse juht esitab sellekohase kirjaliku ettepaneku direktorile ja direktor selle kinnitab. Struktuuri- või allüksuse juhi lisatasu maksmise otsustab direktor. 2003. aasta jooksul on makstud tulemustasusid 1 280 667 krooni. Leiame, et töötajate töötulemusi ei ole hinnatud, kuna puudub hindamise toimumist tõendav dokumentatsioon. See on vastuolus Päästeteenistuse palgajuhendiga, kus p 14.2 sätestab nõude, et nõutavast tulemuslikuma töö eest lisatasu määramise aluseks on töötaja oskuste, töötulemuste jms hindamine.

2.5.8. Tori Hooldekodus on 2003. aastal makstud kuuele isikule töötasu asendamiste jms eest kokku summas 33 559 krooni. Töölepinguid nende isikutega sõlmitud ei ole. Pearaamatupidaja selgituse kohaselt maksti neile töötasu miinimumpalga alusel vastavalt ajagraafiku järgi tööl oldud päevadele ning neile, kes olid tööl asendajana, kehtis asendatava töötasu. Tulenevalt töölepingu seadusest võib alla kahenädalaste lepingute puhul sõlmida lepingud ka suuliselt.[51] Enamikul nimetatud isikutel on töösuhe olnud pikem kui kaks nädalat. Sellest tulenevalt oleme arvamusel, et asendustöötajatega oleks tulnud sõlmida tähtajalised töölepingud. Lisaks puudus raamatupidamises algdokument nende tasude arvestamiseks. Majandustehingu kajastamine ilma algdokumenti omamata on vastuolus raamatupidamise seadusega, mille järgi on iga raamatupidamiskirjendi aluseks majandustehingut tõendav algdokument või algdokumentide alusel koostatud koonddokument.[52]

2.5.9. Pärnu Maavalitsus ja Pärnu Linnavalitsus sõlmisid 02.01.2003. a müügilepingu Tiit Tammaruga, mille kohaselt maavalitsus ja linnavalitsus ostavad Tiit Tammarult uurimistöö "Pärnumaa rahvastikuprognoos (aastani 2025)". Lepingu kohaselt kohustusid linnavalitsus ja maavalitsus kumbki tasuma 19 500 krooni. Maavalitsus on nimetatud tasu väljamaksmisel arvestanud maha tulumaksu, kuid ei ole arvestanud ja tasunud sotsiaalmaksu. Oleme arvamusel, et nimetatud summa pealt tuleb arvestada ka sotsiaalmaks, töötuskindlustusmaks ja vajaduse korral ka kogumispensioni makse.

[50] Vabariigi Valitsuse 22.12.2000. a määrus nr 453, § 12
[51] Töölepingu seadus, § 28 lg 1
[52] Raamatupidamise seadus, § 6 lg 4

Järeldused

- Raamatupidamisarvestuses esineb olulisi puudusi personalikulude osas: puudulik on puhkusereservi arvestus, maksusaldod on Maksuameti andmetega vastavusse viimata või need on võrduma pandud ilma vahesid selgitamata, tasumata on erisoodustusmaksud.
- Puudulikud sisekontrolliprotseduurid ei taga kõigi tehingute seaduslikkust ega korrektsete andmete kajastamist raamatupidamises.

Ettepanekud Pärnu maavanemale

- Tõhustada sisekontrolliprotseduure, et oleks tagatud personalikuludega seotud tehingute seaduslikkus, sh puhkusereserviarvestus, erisoodustuste maksustamine jne.
- Töötada välja ja kehtestada valitsemisala teenistuslähetuste kord, sh käskkirjade ja aruannete koostamise ning päevarahade maksmise kohta.

Ettepanek regionaalministrile

- Täpsustada ja reguleerida, kuidas toimub hüvitise maksmine olukorras, maavanema volitused on lõppenud ja ta jätkab maavanema kohusetäitjana.

2.6. Muud tähelepanekud

2.6.1. Tori Hooldekodu oli 2001. aastal kuludesse kandnud viiviseid aktsiaseltsile Eesti Energia summas 52 622 krooni, samas olid viivised üle kandmata. 2003. aastal selgus, et aktsiaselts Eesti Energia on oma viivisevõla nõudest loobunud. Hooldekodu kajastas seda oma raamatupidamises kulude vähendamisena konto 8121 “Intressikulud tarnijate võlgadelt” kreeditis. Leiame, et korrigeerimised eelnevate perioodide tuludes ja kuludes tuleb kajastada kontol 3990 “Muu tulude korrigeerimine”. Viga parandati auditi käigus.

2.6.2. Riigikassa andmete põhjal kontrollisime väljamakseid, mis ületasid riigihangete seaduses toodud piirmäärasid[53]. Leidsime, et hanget tegemata on aasta jooksul ostetud järgmisi kaupu ja teenuseid:

- Pärnumaa Päästeteenistus on ostnud autokütust summas 493 703 krooni, sh aktsiaseltsidelt Alexela Oil 412 011 krooni; Lukoil Tanklad 43 512 krooni ja Flexar 38 181 krooni, ja kindlustusteenuseid summas 218 331 krooni, sh aktsiaseltsidelt Ergo Kindlustus 162 671 krooni ja Balti Kindlustusmaakler 55 660 krooni.
- Tori Hooldekodu on ostnud kütteõli aktsiaseltsilt Flexer summas 167 461 krooni.

2.6.3. Auditi käigus leidsime, et Pärnu Maavalitsus on konfiskeeritud vara (Volvo F-12 koos järelhaagisega) enampakkumisel müües esitanud pakkumise võitjale arve, kus oli ära märgitud summa käibemaksuga 177 777 krooni, summa käibemaksuta 150 658 krooni ja käibemaks 27 119 krooni. Pärnu Maavalitsus ei ole käibemaksuseaduse mõistes käibemaksukohustuslane[54] ega tohiks esitada käibemaksuga arveid. Kui maksukohustuslasena registreerimata isik on esitanud arve või muu müügidokumendi, millele ta on märkinud käibemaksusumma, peab ta ära maksma ka käibemaksu. Maavalitsus ei ole tasunud arvel näidatud käibemaksu summat Maksuametile.

[53] Riigihangete seadus, § 2 lg 7 p 1–7
[54] Käibemaksuseadus, § 3 lg 1

2.6.4. Võrdlesime Jõulumäe Tervisekeskuses 31.12.2003. a seisuga käibemaksu saldot Maksuameti väljavõttel bilansis kajastatud saldoga ning leidsime, et käibemaksu ettemaks on asutuse bilansis kajastatud 2908 krooni võrra väiksemana.

2.6.5. Auditi käigus täheldasime, et Jõulumäe Tervisekeskus on käibemaksuga maksustatava tulu hulka arvanud korraldatud ürituste käigus toimunud võistluste auhindadeks antud kaubad summas 19 385 krooni. Leiame, et vastavalt käibemaksuseadusele[55] ei ole eelnimetatud summa asutuse käive.

2.6.6. Auditi käigus selgus, et Pärnu Maavalitsus esitab arveid tema valitsemisalas olevatele asutustele siseauditi töö teostamise eest. 2003. aastal laekus allasutustest selliste tööde eest tasusid kokku summas 51 500 krooni. Samas on maavalitsuse siseaudiitori põhiliseks töö-ülesandeks anda sõltumatu hinnang Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate riigiasutuste sisekontrolli, aruandluse ja tegevuse tulemuslikkuse kohta ning tagada õigeaegne ja objektiivne teave kehtestatud nõuetest kõrvalekaldumiste ning ressursside kasutamise seaduslikkuse, säästlikkuse ja tõhususe põhimõtete järgimise kohta[56]. Riigiasutuste siseauditi üldeeskirja kohaselt[57] analüüsib ja hindab maavalitsuse siseauditi eest vastutav isik sise-kontrollisüsteemi maavalitsuses ja tema valitsemisalas tervikuna. Leiame, et eelnimetatud ülesannete teostamiseks on raha maavalitsuse eelarves ette nähtud ja täiendava tasu küsimine allasutustest ei ole põhjendatud.

Ettepanekud Pärnu maavanemale

- Täiendada sisekontrollisüsteeme nii, et soetades teenuseid ja kaupu, mis ületavad riigihangete seaduses ettenähtud piire, oleks tagatud riigihangete seadusest kinnipidamine.
- Täiendada sisekontrollisüsteeme ja vajadusel korraldada koolitused, et tagada käibemaksu-seadusest kinnipidamine.

Sale Ajalik
Auditijuht peakontrolöri ülesannetes
Finantsauditi osakond

[55] Käibemaksuseadus, § 4 lg 1 ja 2
[56] Pärnu Maavalitsuse siseaudiitori ametijuhend, p 2.1
[57] Vabariigi Valitsuse 18.10.2000 a määrus nr 329 § 5 lg 1

Pärnu maavanema kohusetäitja, regionaalministri ja Sotsiaalministeeriumi vastused

PÄRNU MAAVALITSUS

Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Teie 15.10.2004 nr 2-7.1-FA/04/1516
Meie 28.10.2004 nr 4.1-7/2467

Seisukohad ja kavandatud abinõud
kontrolliaruandes toodud puuduste kõrvaldamiseks

Üldjoontes tunnistame kontrolliaruandes välja toodud puudusi, oleme praeguseks osa neist kõrvaldanud või kavandanud abinõud kõrvaldamiseks lähiajal.

Järgnevalt puuduste kõrvaldamisest ja seisukohtadest aruande punktide lõikes:

Punkt 2.1. Raamatupidamisarvestuse korraldus

Pärnu Maavalitsuse uue raamatupidamise sise-eeskirja väljatöötamine on lõpetamisel ja rakendatakse alates 1. detsembrist 2004. a. Eeskiri sisaldab ka Riigi Raamatupidamise Üldeeskirja § 1 lõike 4 järgi nõudeid hallatavate asutuste kohta. Hallatavatel asutustel kohustatakse viima oma raamatupidamise sise-eeskirjad kehtestatud nõuetele vastavaks hiljemalt 1. jaanuariks 2005. a.
Alates 1. jaanuarist 2004. a on rakendatud Pärnu Maavalitsuse raamatupidamises ühtne pearaamat.
Pärnu Maavalitsuse sisekontrollisüsteemi täiustamise ja selle raames finantskontrolli süsteemi väljatöötamisega tegeldakse (maavanema 21. mai 2004. a korraldusega nr 79 määrati süsteemi erinevate osade väljatöötamise eest vastutavad töötajad). Süsteem rakendatakse 1. jaanuarist 2005. a.
Alates 2004. aastast on Jõulumäe Tervisekeskuses raamatupidamisarvestuse korraldamisel lähtutud Riigi raamatupidamise üldeeskirja põhimõtetest ning kehtivast kontoplaanist. On soetatud raamatupidamise programm, mille töölerakendamine praegu käib.

Punkt 2.2. Kassa- ja pangatehingute arvestus

Jõulumäe Tervisekeskus kasutas kontsernivälist pangakontot Pärnu Riigikassa loal ainult omatulu laekumise kogumiseks. Sellelt kontolt on kõik laekumised edasi kantud Riigikassasse. Jõulumäe Tervisekeskus ei kulutanud omatulu laekumisi otse kontserniväliselt kontolt, vaid läbi Riigikassa.
Kassainventuuride teostamist nõutakse hallatavatelt asutustelt edaspidi ka juhul, kui aasta lõpu seisuga sularahakassa jääk on 0.

MM 018442

Akadeemia 2
80088 Pärnu
Reg. nr 70000603

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg nr
01.11.04 2-7.1-FA/04/1516-2

Tel (044) 79 733
Faks (044) 79 735
e-mail: mv@mv.parnu.ee

Punkt 2.3. Põhivarade arvestus

Kuigi Raamatupidamise Toimkonna Juhend RTJ 9 alusel tuleks lugeda Pärnumaa Päästeteenistuse ja AS Hansa Liising vaheline 11 sõiduauto liisingu- ja kasutusrendilepingud kapitalirendiks, on Pärnumaa Päästeteenistus lähtunud lepingute olemuslikust sisust. Liisimisel ei kasutata investeeringute vahendeid ning lepingu lõppedes sõiduautosid välja ei osteta.
Pärnu Lastekodu direktori poolt on tehtud avaldus AS Hansa Liisingule sooviga poolte kokkuleppel muuta lepingu nr. 0067310L liisinguvõtja optsiooni punkti 14.1 selliselt, et Pärnu Lastekodul ei oleks lõpptähtaja saabumisel eesõigust osta vara hinnaga, mis on madalam selle õiglasest väärtusest. Liisingu vormistamisel 2003. aasta oktoobris ei olnud kavatsust autot välja osta ja ei ole seda soovi ka liisinguperioodi lõppedes.

Riigivararegistrisse kuuluvad varad Pärnumaa Päästeteenistuse osas on täpsustatud.
Pärnu Lastekodu sõiduauto Opel Zafira soetusmaksumuse osas on täpsustused tehtud, 21.11.2003. a soetatud muruniiduk-traktor registreeritakse 30.novembriks 2004. a.
Jõulumäe Tervisekeskus registreerib Riigivara registrisse kuuluvad varad hiljemalt 01.detsembriks 2004. a.
Pärnu Maavalitsus esitas riigivararegistrisse registreerimata vara registreerimiskaardid osaliselt 26.10.2004. a. Konverentsitoolid (120 tk, soetusmaksumus kokku 264012.- krooni, jääkmaksumus 0 krooni) ei ole sisuliselt komplekt ja neid ei kasutata komplektina, kuid olid raamatupidamises ekslikult arvele võetud põhivarana. Nimetatud toolid kantakse bilansist välja ja hakatakse pidama bilansivälist arvestust.
Külatee andmesidevõrgu varade osas praegu täpsustatakse varade jaotumist põhi või käibevaradeks, aastainventuuri käigus viiakse sisse vajalikud korrektuurid, riigivararegistris registreerimisele kuuluvad varad registreeritakse lähiajal.

Riigivara ümberhindamine riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt tegelikule väärtusele teostatakse 2004. a aastainventuuri käigus.

Sotsiaalministeerium vormistas Pärnu Lastekodu hoone 2001-2002. a renoveerimistööde üleandmis-vastuvõtmisakti 20. septembril 2004. a. Pärnu Lastekodu raamatupidamises on hoone parenduskulude maksumus kajastatud vastavalt aktile samal kuupäeval.
Jõulumäe Tervisekeskus parandas Pärnu Maavalitsuselt saadud varade maksumuse osas vea k.a. oktoobris.

Tori Hooldekodul on koostamisel uus raamatupidamise sise-eeskiri, kus sarnastele põhivaradele määratakse ka ühesugune amortisatsioonimäär.
Tori Hooldekodu korteri notariaalne ostu-müügileping sõlmitakse 3. novembril k. a.

Pärnu Päästeteenistuse bilansis olevale hoonele Lootsi 10 otstarbekama kasutamise eesmärgi leidmisega tegeleb Päästeamet koos Siseministeeriumiga.
Pärnu Lastekodul on plaanis põhivarana kajastatud ventilatsioonikollektorit kasutada tulevikus majandushoones Niidu park 10.
Tori Hooldekodus kasutuna seisvate hoonete osas on käsil nende võõrandamine Tori vallavalitsusele. Maavalitsusel on olemas Tori vallavalitsuse taotlus nimetatud hoonete omandamiseks, et rajada sinna valla sotsiaalkorterid. Samuti on olemas riigivararegistri teade selle kohta, et riik ei vaja neid hooneid oma funktsioonide täitmiseks.

Jõulumäe Tervisekeskuse hoonete alune maa on kantud tervisekeskuse põhivara registrisse.

Oleme seisukohal, et Pärnu Maavalitsuse bilansis olevate "Külatee" andmesidevõrgu varade opereerimisel Sihtasutuse Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus (mille asutajaks on ka Pärnu Maavalitsus ja kus maavalitsus teostab asutajaõigusi) poolt ei ole toonud riigile kahju. Opereerimine seisneb nimetatud varade baasil loodud andmesidevõrgu hoidmises funktsioneerivana, s.o. interneti püsiühenduse tagamises avalikule sektorile.
Külatee andmesidevõrgu varade kasutajaks on omavalitsused ja nende allasutused (koolid, lasteaiad, raamatukogud jt) ning maavalitsus (ka maavalitsuse e-post omavalitsuste ja nende allasutuste vahel liigub nimetatud võrgu kaudu, osa servereid on nimetatud võrgu kui ka maavalitsuse sisese süsteemi ühises kasutuses). Varad on Pärnu Maavalitsuse bilansis ja varaliselt vastutavaks isikuks on maavalitsuse informaatika- ja registritalituse juhataja.
SA Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus neid varasid enda vajaduseks ei vaja, ei kasuta ning kasumit nende varade baasil ei saa.
Pärnu Maavalitsuse ja Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskuse vahel sõlmitud koostöölepinguga tagatakse ettevõtluskeskusele varadele juurdepääs (mis on hooldamiseks ja remondiks möödapääsmatu) ja sätestatakse opereerimiseks vajalike vahendite saamise ja kasutamise kord.
Korra järgi opereerimiseks vajaminevad vahendid saadakse võrgu kasutajatelt ning neid võib kasutada ainult sihtotstarbeliselt võrgu korrashoiuks, sealhulgas põhivarade uuendamiseks. Andmesidevõrgu tarbeks soetatud põhivara antakse tasuta üle Pärnu Maavalitsuse bilanssi ja võetakse arvele riigivarana.
Külatee andmesidevõrgu opereerimise kulude ja tulude kohta on SA Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskuse raamatupidamises sisse viidud eraldi arvestus. Eraldi arvestus toimus ka maavalitsuse ja ettevõtluskeskuse vahelise opereerimislepingu sõlmimisele eelnenud ajal.
Pärnumaa Külatee andmesidevõrk on ainulaadne Eestis, kus riigi poolt maavalitsustele eraldatud Külatee rahasid ei kasutatud analoogiliselt teiste maakondadega jooksvateks kuludeks (näiteks sideliinide rentimine), vaid soetati põhivarad ja ehitati välja raadiolinkide baasil maakondlik interneti püsiühenduse võrk. Võrgu kasutajate seas on ligikaudu 60 omavalitsusasutust, kus tavapärane püsiühendus telefoni digitaalliinide puudumise tõttu on võimatu.
Omapoolseks puuduseks tunnistame, et leping sõlmiti alles 05.01.2004. a.

2.4. Tulude ja nõuete arvestus

Alates 2004. aastast esitatakse maaosakonna poolt maa müügi (sh maa hüpoteegi) kohta aruanne rahandusosakonnale igakuuliselt kontode ja tehingupartnerite viisi.
Alates 2004. aastast Pärnu Maavalitsus enam ei kasuta kontsernivälist pangakontot toetuste kogumiseks. Nimetatud toetused laekuvad Riigikassa kontsernikonto koosseisu kuuluvale toetuste kontole.

Pärnu Lastekodu nõue 4095 krooni laekub, alates 2004. a jaanuarist tasub Saarde vald kasvandiku ülalpidamiskulud, lapsevanem tasub igakuuliselt 1020 krooni vana võlga.

2.5. Personalikulude arvestus

Pärnu Maavalitsuse ja Jõulumäe Tervisekeskuse maksusaldod on 2004. aastal viidud vastavusse maksuameti saldodega.
Teenistuslähetuste kord Kaelase koolis on väljatöötamisel.

Pärnumaa Päästeteenistuse palgajuhendiga kehtestatud puhkusetasu arvestamise kord on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2001. a määrusega nr 278 § 1 lg 2, mis lubab töölepingu korral rakendada soodsamaid tingimusi.

Pärnu Muuseum on võtnud kasutamata puhkusepäevade arvestuse aluseks 2003. a. kuue kuu keskmise palgasumma (mitte 2004. aastal määratud kuu töötasu, nagu kontrolliaruandes märgitud)

Pärnu Lastekodu ja Pärnu Maavalitsus on käesolevaks ajaks erisoodustuse tulumaksu ja erisoodustuse sotsiaalmaksu ekslikult tasumata jäänud soodustustelt tasunud.
Pärnumaa Päästeteenistus korraldas ümber inspektorite töö nii, et käesoleval aastal ei teki enam vajadust kuupiletite soetamiseks.
Tulenevalt Päästeseaduse § 19 lg 2 lasub asutusel kohustus pinnapäästjatele ja tuukritele väljaõpet ning treeninguid läbi viia ning seda aastaringselt. Vastavalt siseministri 8. jaanuari 2002.a määrusele nr 3 "Päästeteenistujate atesteerimise põhinõuded, sealhulgas hariduse ja füüsilise ettevalmistuse nõuded" § 17 lg 1 kohaselt on päästeteenistujad, kelle ametikohustuste hulka kuulub päästetööde tegemine, kohustatud läbima füüsilise ettevalmistuse taseme hindamise kehtestatud nõuete kohaselt. Sellest õigusaktist tulenevalt lasub asutusel kohustus päästetöötajatele viia läbi treeninguid. Pärnu depoohoones aga selleks võimalused puuduvad. Arvestades eeltoodut ei saa käsitleda antud juhul ujula ja võimla kasutamist erisoodustusena.

2.6. Muud tähelepanekud

Konfiskeeritud vara müügil oleme alates 2004. aastast rangelt järginud käibemaksuseadust. Teie poolt kontrolliaruandes välja toodud viga 2003. aastal riigile tervikuna kahju ei tekitanud, kuna käibemaksu summa, mis oleks pidanud laekuma Maksuametile, laekus otse riigituludesse.

Kokkuvõtteks: tunnistame mõningaid ebatäpsusi raamatupidamisarvestuses, seda ennekõike hallatavate asutuste osas, teatud juhtudel ka maavalitsuse enda töös. Vaatamata maavalituse üldreguleerivale rollile ja teatud vastutusele tema hallatavate asutuste osas, on kõigil nimetatud allasutustel oma raamatupidamisteenistus ja juhid, kes ennekõike ise on vastutavad ka raamatupidamisarvestuse õigsuse eest nendes asutustes. Samas pole praktiliselt ühelgi juhul vaatamata riigikontrolli ülipõhjalikule kontrollile tekitatud riigile materiaalset kahju ega keegi saanud ebaseaduslikku tulu. Paaril juhul tasumata jäänud erisoodustus on tänaseks päevaks tasutud.

Arvestame riigikontrolli poolt tehtud ettepanekutega, pidades silmas ka käesolevas kirjas toodud meiepoolseid täpsustusi.

Lugupidamisega

Toomas Kivimägi
Maavanema kohusetäitja

Arno Rajande 44 79 731, arno.rajande@mv.parnu.ee
Tiiu Mihkelson 44 79 751, tiiu.mihkelson@mv.parnu.ee
Urve Aljas 44 79 721, urve.aljas@mv.parnu.ee

SISEMINISTEERIUM

Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Teie: 15.10.2004.a. nr 2-7.1-FA/04/1518
Meie: 25.10.2004.a. nr 2-4-2/8575

Selgitused Riigikontrolli 14.10.2004 kontrolliaruande "Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste majandustegevus 2003. aastal" eelnõule.

Selgitusena ettepanekule täpsustada ja reguleerida, kuidas toimub hüvitise maksmine olukorras, kui maavanema volitused on lõppenud ja ta jätkab maavanema kohusetäitjana teatame järgmist.

Vabariigi Valitsuse seaduse paragrahv 83^1 lõige 1 kohaselt on maavanemal tema volituste lõppemisel vastavalt käesoleva seaduse paragrahv 83 1. lõikes sätestatud tähtajale õigus saada hüvitist kuue kuu ametipalga ulatuses. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt nimetatud hüvitist ei maksta, kui maavanema volitused lõpevad vastavalt käesoleva seaduse paragrahv 83 1. lõikes sätestatud tähtajale ja ta nimetatakse uuesti maavanemaks.

Seega tulenevalt õigusaktidest on kohustus maksta maavanematele hüvitist, kui neid ei nimetata kohe uuesti maavanemaks. Maavanema kohusetäitjaks määramist ei saa lugeda võrdseks maavanemaks nimetamisega. Oma auditi punktis 2.5.1 olete viidanud asjaolule, et "on reguleerimata, kuidas käituda hüvitise maksmisel olukorras, kui maavanem jätkab maavanema kohusetäitjana ning on säilinud võimalus, et ta nimetatakse uuesti maavanemaks." Samas ei saa öelda, et maavanema kohusetäitjaks määratud isikul oleks suurem tõenäosus saada nimetatud maavanemaks kui ükskõik millisel teisel isikul. Kohusetäitja ametikohta täidetakse kuni maavanema ametisse nimetamiseni. Seega ei oleks õigustatud kohusetäitjana maavanema ülesannete täitmise korral isiku ilmajätmine maavanema volituste lõppemisel makstavast hüvitisest. Kehtiva regulatsiooni kohaselt säilib kohusetäitjaks määramise korral endisele maavanemale õigus hüvitisele.

Siiski kaalub Siseministeerium võimalust esitada ettepanek muuta seadust selliselt, et teatud juhtudel tekib maavanemal volituste lõppemisel makstud hüvitise tagasimaksmise kohustus.

Lugupidamisega

Jaan Õunapuu
Regionaalminister

Ingrid Puurvee 6 125 123

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 26.10.04 Reg nr 2-7.1-FA/04/1518-2

SB 037192

Pikk 61
15065 TALLINN
Reg. kood 70000562

Telefon 612 5001
Telefon 612 5002
Faks 612 5087
E-post sisemin@sisemin.gov.ee

Konto 10220027689012
Viite nr 1200000362
Saaja Rahandusministeerium
Eesti Ühispank

sotsiaal ministeerium

Pr Sale Ajalik
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

Teie 15.10.2004. a nr 2-7.1-FA/04/1517

Meie 29.oktoober 2004 nr 9.7-7/9836

Kontrollaruande eelnõu "Pärnu Maavalitsuse ja tema hallatavate asutuste majandustegevus 2003. aastal"

Täname Teid Pärnu Maavalitsuse hallatavates sotsiaalasutustes läbiviidud auditi eest. Oleme Teie poolt viidatud puuduse likvideerinud. Selgitasime välja aastatel 2001 – 2003 toimunud Pärnu Lastekodu hoone renoveerimistööde ja soetatud põhivarade mahu ning need aktiga Pärnu lastekodule 20. septembril 2004. aastal üle andnud.

Lugupidamisega

Riho Rahuoja
Sotsiaalala asekantsler
kantsleri ülesannetes

Ott Pommer 626 9270
ott.pommer@sm.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 01.11.04 Reg nr 2-7.1-FA/04/1517-2